

ואשר לטרמפיסט הצעיר והתמים, הוא הולך למישחק הכדורגל לא משום שהוא מתעניין בספורט, אלא מפני ששם יש לו הרבה לקוחות ששיקנו את הקוקאין ברשותו, כי זאת הרי הדרך שבה הוא מממן את לימודיו.

מה הביא את שלזינגר לעסוק בטרור? המוני שכזה, אחרי סרטים כמו קאובוי של חצות או דארלינג'ו „אין לי עניין מיוחד לחזור על עצמי“ הוא אומר. „אחרי היאנקים, שהיה סרט רציני, אמרתי לעצמי שהייתי מוכן לעשות, לשם שינוי, קומדיה אחת שתצחיק את האנשים תחת להטריד אותם.“

אלא שקומדיה מן הסוג הזה יכולה להחלט להטריד אמריקאים, אם הם מת-ייחסים אליה ברצינות. מלצרית אנטיפא-טית המאחלת ללקוח „יום יפה“ גנברי מכוניות הלוקחים רק את הרכב ולא את התכולה משום שהם מוסריים. בורגנית הטוענת כי אינה שתיינית, משום שהיא שותה רק קוקטיילים ואינה נוגעת אף פעם במשקה אלוהולי נקי, כל אלה אינם בדיוק טיפוסיים שאמריקאי ממוצע היה רוצה לראות את עצמו בתוכם.

לשחד פקידים. אשר לדרך האמרי-קאית הישנה והטובה לעשות עסקים, לשחד פקידים, ליטול יוזמה לידיים, גם כאשר מדובר בפיצוץ גשר כהבנת-מחאה — כל זאת ברוח טובה של קרניבל — גם היא אינה מחמיאה ביותר לאומה הזאת. יתכן שכאן טמונה הסיבה לכך ש-241 מיליוני הדולר, שנדרשו להפקת

פיד עושה סקי מים טירוף המוני

נוכח עד שטרן

ממא עד מוצארט (מוסיאון, תל-אביב, ארצות-הברית) — איי-זיק שטרן ביקר בסין ב-1979,

כאורח של ממשלת פקין, כדי להופיע בכמה קונצרטים, להדריך כמה כיתות-אמן, להיפגש עם המוסיקאים שם ולהת-רשם מן הארץ. עימו באו בני-משפחתו, המלווה שלו, הפסנתרן דיוויד גולוב וצוות-הסרטה גדול בהנהגתו של מוריי לרנר, שהתכוון לתעד את האירוע.

מתוך 65 השעות שצילם צוות זה, ערך לרנר פחות מ-90 דקות, אולם התוצאה מקסימה ומריינה כל-כך, שלשם שינוי, אי-אפשר אלא להסכים עם האקדמיה לאמנויות הקולנוע שהעניקה לסרט את פרס האוסקר בשנה שעברה.

אמנם, כסרט מסעות, אין בגישתו של לרנר הרבה מן המחדש. הוא מתפעל, כמו כל אלה שהיו בסין בשנים האחרונות, מן ההמונים הנדחסים על המידרכות, מן החו-מה הגדולה, מן הדיוקנים של מאו התלויים בכל פינה, מאלפי זוגות האופניים שהם כלי-התחבורה המקובל, מן המרחבים אירקץ, מן השלמות של האופרה הסינית ומבני צועיה האקרובטיים, או מן הליטוש המופלג של שני חקיי-נים בהופעת-בידור.

כל זה מבדר ומשעשע. אולם מה שמרתק באמת, זה שטרן עצמו, והיחסים בינו ובין האוכלוסייה המקומית. למרות הפער העצום ברקע, בתרבות, בשפה, אפילו בהר-מוניות שהאוזן מורגלת אליהם, הוא מוצא שפה משותפת עם כל המאזינים הרבים, הממלאים כל אולם שבו הוא מופיע עד אפס מקום. כשהוא מקשיב לסינים הצעירים, שהשתלטו היטב על הטכניקה של הנגינה בכלים מערביים,

כנרית סינית ושטרן: שפה בינלאומית

אבל טרם ירדו לעומק הנשמה שלהם, וכאשר הוא מס-ביר להם, מדריך אותם, מעיר להם או מדגים לפניהם, נדמה שנכחותו של מתרגם במקום היא מיותרת בהחלט. הוא, הצעירים הלומדים תורה מפיו והקהל, הצופה מן הצד, מדברים באותה השפה.

אין ספק שהחן האישי של שטרן עזר רבות, הן ביצי-רת הקשר בינו ובין מארחיו, והן לחן של הסרט עצמו. הוא אמיתי, כן ובלתי-אמצעי. למראה הדיאלוג שלו עם בני המקום נדמה שבכל זאת יש תיקווה כי האנושות תמצא פעם שפה אחת, משותפת לכל.

נודניק-נודניק

אבל...

חברים, חברים, חברים, אבל... (גת, תל-אביב, ארצות-הברית) — שני הסברים אפשריים לכישלון-

יחסי זה של בילי ויילדר, אחד היוצרים הגדולים של הקול-נוע האמריקאי: מצד אחד, יתכן מאוד שעם הגיל (האיש עבר אם יום הולדתו ה-76), אין בו עוד ציניות החרפה, הנכונות להתעלל בגיבוריו להעמידם במצבים מביכים, והכור-שר ליהנות מכל דקה שביצירת מיבצעים כאלה. מצד שני, עצם העובדה שאינו משתמש בחומר מקורי שלו, אלא בקומדיה צרפתית שהיתה כבר לסרט בעבר, נוטלת חלק מן הקשר האמיץ שלו לנושא.

לפני כמה שנים הוצג בישראל סרט בשם נודניק עם רשיון של אדואר מולינאר, לפי מחזה של פראנסיס ובר, עם לינו ונטורה ז'אק ברל בתפקידים הראשיים. מעשה בשלומיאל הרוצה להתאבד, משום שאשתו עזבה אותו, וברוצה שכיר שהתאבדות עשויה להפריע בדיוק ברגע שהוא עומד להוציא לפועל חוזה. משום כך הוא מונע את ההתאבדות, מסתבך עם הנודניק. מצבים מנוחכים נור-צרים כתוצאה מן הסבך.

ויילדר החליף את השחקנים הצרפתים בצמד שלו, מתאו ולמון, העביר את העלילה לקליפורניה, אבל לא הצליח

ג'ק למון ופאולה פרנטיס: האם האיש מזדקן?

להוסיף הרבה חן, קצב או ברק לעלילה המקורית. רק ציניות מעטות, בעיקר האילמות, שבהן מתאו פוגש את למון, הן תזכורת של ויילדר במלוא אונו.

שימלתה של אשת הפירסומאי נתפסת כדלת המכונית שיכורה כרונית

הגדול, חשו עד מהרה כחלק מן המיבצע. „למרות שצבענו את כל הרחוב הראשי שלהם בוורוד, או שחוללנו מהומה בכל סידרי-התחבורה במקום, התקבלנו בסבר פנים יפות.“ ציין קרייבן בסופו.

הסצינה שהטרידה את שלזינגר יותר מכל היתה סצינת-השיא, התפוצצות מלווה בתאונת-דרכים המונית שהצריכה עבודת כפילים מסוכנת. „אני מפחד שאנשים ייפגעו וייפצעו“, חשש לפני שצילם את הסצינה, כאשר החום הכבד במקום והצו-רך לצלם בתשע מצלמות בעת ובעונה אחת (כי על התרחשות כזאת אי-אפשר להזכר כמה פעמים). הוסיפו לדאגתו. „אל תזכירו לי את הפרשה“, הוא אמר מאוחר יותר, כשהסרט היה כבר בשלבי עריכה. „מכל זה יראו אולי דקה על המסך, וכולם מדברים רק על זה.“ מה הפלא? אמנם שלזינגר והצלם שלו, ג'ון ביילי (שצילם גם את אנשים פשוטים) טענו, שסצינות אינטימיות עדינות עדיפות בעיניהם, אבל לכל מי שייראה את אמריקה על גלגלים יהיה הסיום המטורף, עם המכוניות ההרו-סות, הנהגים הקבורים מתחת לערימות של תפוחים והארייות מרחחים דלת מעו-כה של רכב הפוך, עם קרנף דוהר באמצע הכביש ועיירה מרוחה בוורוד ברקע — הסיום המתבקש מאלי.

הסרט, לא הניבו את הפירות הצפויים בשוק האמריקאי.

אם המחיר נראה מוגזם, צריך לזכור ששלזינגר הוא פרפקציוניסט. שאינו מו-תר עד אשר הוא משיג בדיוק את מה שהוא רוצה. ומה שהוא רצה, במיקרה זה, היה קשה מאוד להשגה.

כל מי שהיה קשור להפקה, ענה מייד אותה התשובה כאשר נשאל מה היה חלק הקשה בה: „הצד האירגוני.“ טר ענים כולם. צילומים על-פני יבשת שלמה, תיאום עבודה של כ-25 כוכבים בתפקידי-מפתח ובעיקר מציאת כביש מהיר ועיירה בצידו, כאשר העיירה צריכה להיות מור-כנה להתמודדות עם צוות-הסרטה של עשרות אנשים, והאוטוסטרדה צריכה להיות פנויה לפיצוץ. „למולנו“, הסביר ריצ'ארד קרייבן, אנגלי שהיה ממונה על איתור המקום, „מושל מדינת פלורידה מעוניין מאוד בצוות-הסרטה שינ-ציתו את מדינתו.“ בעזרתו הושג האישור לפיצוץ המרהיב של האוטוסטרדה. זאת, למרות שאחת הדמויות היותר מגוחכות בסרט, הוא מושל מדינת פלורידה.

סיום מטורף. אשר לעיירה: נכון שהצוות הותר שם הרבה מאוד כסף, אבל ניראה שהתושבים, או לפחות חלקם